

Література:

1. Алексеев Н.Н. Основы философии права /Н. Н. Алексеев. - СПб.: Юридический ин-т, 1998. - 256 с.
2. Волинка К.Г. Теорія держави і права: Навч. посіб.- К.: МАУП, 2003. – 240 с.
3. Кунченко-Харченко В.І. Правознавство / В.І. Кунченко-Харченко. -Черкаси : ЧДТУ, 2009. - 471 с.
4. Максимов С.И. «Правовая реальность: опыт философского осмысления: Монография. - Харьков: Право, 2002. - 328 с.
5. Новий словник української мови. - В 3-х томах. Т.3 / Укладачі Василь Яременко, Оксана Сліпушко. - К.: вид-во «Аконіт», 2008. - 862 с.
6. Оніщенко Н.М. «Правовий конструктив: теорія та практика»// Держава та право у світлі сучасної юридичної думки: зб. Наук. Праць. - К.: вид-во Юридична думка, 2010. - 456 с.
7. Основи держави і права [Текст] : навчальний посібник / Ред. А.М. Колодій, А. Ю. Олійник. - Київ : Либідь, 1997. - 208 с.
8. Проблемы теории государства и права : учебник / А. Н. Головистикова, Ю. А. Дмитриев. - Москва : Эксмо, 2005. - 832 с.
9. Теорія держави і права. Скаун О.Ф.Підручник / Пер. з рос. - Харків: Консум, 2001. - 656 с.
10. Хропанюк В.Н. Теория государства и права. Хрестоматия: Учебное пособие / Под ред. Т.Н. Радько. - М.: Интерстиль, 1998. - 944 с.

ІМ'Я ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ ЯК ЗАСІБ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ ЇЇ У ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ

Катріч Анастасія Андріївна

студент-спеціаліст юридичного факультету

Харківського національного університету

імені В.Н.Каразіна

e-mail: *i_know_you@bk.ru*

Ключові слова: індивідуалізація, ім'я фізичної особи, зміна імені, використання імені, псевдонім.

Сьогодні, все більше набуває значення індивідуалізація учасників цивільних правовідносин. Це пояснюється тим, що особа одночасно може стати учасником багатьох правовідносин. Вона може бути стороною у зобов'язаннях, автором, роботодавцем, працівником тощо. Тому питання індивідуалізації є дуже актуальним у наш час.

Цивільно-правова категорія «індивідуалізація» дозволяє конкретизувати суб'єкта приватних правовідносин. Індивідуалізація фізичних осіб відіграє особливо важливу роль у зобов'язальних правовідносинах, у правовідносинах пов'язаних з правом інтелектуальної власності, у спадкових правовідносинах, а також в деяких інших цивільних відносинах.

Індивідуалізація - набір способів, засобів та символів, які ідентифікують особу і відмежовують одного суб'єкта від іншого. Фізичну особу індивідуалізують ім'я, місце проживання й акти цивільного стану [1, с. 76].

Стаття 28 Цивільного Кодексу України (далі ЦК України) передбачає, що фізична особа набуває прав та обов'язків і здійснює їх під своїм ім'ям. Ім'я фізичної особи, яка є громадянином України, складається із прізвища, власного імені та по батькові, якщо інше не впливає із закону або звичаю національної меншини, до якої вона належить. Разом з тим, при здійсненні окремих цивільних прав фізична особа може використовувати псевдонім

(вигадане ім'я) або діяти без зазначення імені. Наприклад, автори творів науки, літератури, мистецтва і суміжних прав можуть використовувати для індивідуалізації псевдонім, що не повторює ім'я іншої особи.

Як зазначалося раніше фізична особа може використовувати вигадане ім'я (псевдонім), автор твору має право вибирати псевдонім, зазначати і вимагати його зазначення замість справжнього свого імені на творі та його примірниках, а також право будь-якого публічного використання [5].

Ім'я фізичної особи є особистим немайновим благом, яке індивідуалізує її у суспільних відносинах. Ім'я особи - це сукупність слів чи знаків, що ідентифікують особу [1, с. 76]. Значення імені фізичної особи насамперед полягає у тому, що саме під цим ім'ям фізична особа набуває права власності, вчиняє правочини, виступає стороною у зобов'язаннях, створює об'єкти інтелектуальної власності. Отже згідно ст. 296 ЦК України фізична особа має право використовувати своє ім'я у всіх сферах своєї діяльності.

Проте, необхідно встановити певні межі щодо використання псевдоніму, наприклад:

- а) псевдонім повинен реально індивідуалізувати його носія;
- б) поряд з уживанням псевдоніма не потрібно вказувати справжнього імені особи;
- в) користування псевдонімом має бути не заборонено законом;
- г) псевдонім повинен не збігатися з офіційним ім'ям третьої особи, якщо ця особа

займатиметься тим же видом діяльності, що і носій псевдоніма, оскільки це призведе до змішування осіб [7, с. 495].

Стаття 201 ЦК України зазначає, що ім'я також є особистим немайновим благом, яке охороняється цивільним законодавством поряд із іншими немайновими благами такими як здоров'я, життя, честь, гідність і ділова репутація та інші. Цим законодавець зазначає, що ім'я є нерозривно пов'язаним з фізичною особою, та не може бути відокремленим від суб'єкта, а також, що ім'я позбавлене майнового змісту.

Згідно зі статтею 294 ЦК України фізична особа має право на ім'я. Право на ім'я як особисте немайнове право включає такі повноваження:

- а) володіння, користування і розпоряджання своїм іменем;
- б) вимагання від інших осіб звертатись до особи відповідно до її імені;
- в) використання псевдоніму;
- г) вимагання зупинення незаконного використання свого імені, а також будь-яких

інших порушень [6].

Отже, автор зазначає, що ім'я включає такі повноваження як володіння, користування і розпоряджання своїм іменем, але спираючись на ст. 317 ЦК України ці правомочності складають зміст права власності яке має майновий характер, а право на ім'я є одним із немайнових благ. Тому мабуть точніше було б зазначити що право на ім'я включає повноваження на власні дії, до яких слід віднести повноваження на володіння іменем, його використання і зміну [8, с. 415].

Ім'я фізичній особі надається відповідно до закону. Слід розрізняти надання фізичній особі імені пр. народженні та зміну власного імені після досягнення нею 16-річного віку.

Згідно ст. 295 ЦК України фізична особа, яка досягла 16 років, має право на власний розсуд змінити своє прізвище та(або) власне ім'я. Внаслідок зміни імені та (або) прізвища вносяться зміни до актових записів актів цивільного стану [3; 4]. Причини для зміни імені фізичної особи є доволі різноманітними, такими навіть як немилозвучність.

У деяких випадках фізична особа для своєї індивідуалізації може не застосовувати усіх складових свого імені, а обмежуватись, наприклад, тільки ім'ям та прізвищем. зазначення прізвища та ініціалів, які використовуються ніби для спрощення написання імені, інколи не може повністю ідентифікувати особу, чим створює певні проблеми, наприклад, при визначенні авторства за певними науковими статтями. Водночас є випадки, коли навіть

застосування всіх трьох елементів імені не може забезпечити повної індивідуалізації фізичної особи. Наприклад, такі ситуації дедалі частіше зустрічаються у авторському праві.

Як бачимо індивідуалізація це одна з основних складових правового регулювання приватних правовідносин. У зв'язку з чим, потребує більш детальнішого вивчення і визначення сфери застосування способів індивідуалізації особи.

Науковий керівник: к.ю.н., доц. Єпіфанова Ю.С.

Література:

1. Сучасний словник цивільно-правових термінів. – Серія «Юридичний радник». – Х.: «Страйд», 2005. – 224с.
2. Цивільний кодекс України//Відомості Верховної ради України від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15/print1360913357095092>
3. «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» Закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2398-17>
4. Правила затверджені наказом Міністерства Юстиції України від 12.01.2011 N 96/5 про внесення змін до актових записів цивільного стану, їх поновлення та анулювання [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0055-11>
5. «Про авторське право і суміжні права» Закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
6. Воронова О.В. Зміст повноважень права на ім'я фізичної особи./ Воронова О.В.// Держава та регіони. Серія: право -2012 №2. С. 104-108.
7. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: У 2 т. – 3-є вид., перероб. і доп. / За ред. О.В. Дзери (кер.авт.кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – Т.І. - 832с.
8. Стефанчук Р.О. Особисті немайнові права фізичних осіб (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту) Монографія / Відп. ред. Я. М. Шевченко. — К: КНТ, 2007. — 626 с.

ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ ПРАВА НА СВОБОДУ СЛОВА: КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВИЙ ВИМІР

Кириленко П. В.

*студент-магістр юридичного факультету
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна*

Для формування України як демократичної, соціальної, правової держави важливим є належне гарантування і забезпечення усіх прав та свобод людини, і особливо свободи слова. Закріплення прав і свобод людини та громадянина в Україні на конституційному рівні у якості основних є важливою гарантією їх здійснення.

Відповідно до ч. 1 ст. 34 Конституції України кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань [1].

Рівень визначення, реалізації і захисту прав людини в країні відображає ступінь розвитку країни в цілому, її соціальну та демократичну спрямованість, гуманістичне ставлення до найвищої соціальної цінності - людини. Останнім часом в Україні на сторінках юридичних видінь та по телебаченню доволі часто і жваво обговорюється питання забезпечення права на свободу думки і слова в Україні.